

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Warszawie

LWA - 4101-22-04/2012

P/12/107

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Warszawie

ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa

T +48 22 444 57 72, F +48 22 444 57 62

lwa@nik.gov.pl

Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa 1

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/12/107 - Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie przez administrację publiczną w latach 2010–2012 (I półrocze)
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie
Kontrolerzy	Włodzimierz Niesłuchowski, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr 84551 z 12 listopada 2011 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2) Bartosz Pomykała, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 84557 z 12 listopada 2011 r. (dowód: akta kontroli str. 3-4)
Jednostka kontrolowana	Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej ¹ ul. Nowogrodzka 62 a, 02-002 Warszawa.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Zdzisław Biszewski, Dyrektor MCPS w Warszawie (dowód: akta kontroli str. 5)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie² działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

Uzasadnienie oceny ogólnej

MCPS prawidłowo realizowało zadania samorządu województwa określone w art. 6 ust. 6 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie³, a w szczególności:

- opracowało Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2011–2016 oraz ramowe programy: ochrony ofiar przemocy w rodzinie i oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie,
- zorganizowało szkolenia dla osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie,
- realizowało zadania dotyczące promowania nowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W okresie objętym kontrolą, Samorząd Województwa Mazowieckiego zapewnił w budżecie województwa wystarczające środki na realizację zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

¹ Dalej: MCPS lub Centrum

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

³ Dz.U. Nr 180, poz. 1493 ze zm., dalej: ustawa o przeciwdziałaniu przemocy.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Organizacja wykonywania zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym współpraca z innymi instytucjami

1.1. Zasady organizacji pracy MCPS

Opis stanu
faktycznego

Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej realizowało – zgodnie ze Statutem⁴ – zadania Samorządu Województwa Mazowieckiego w zakresie polityki społecznej, w tym przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Zadania te przypisane były w okresie od 1 marca 2009 r. do 26 grudnia 2011 r.⁵ Wydziałom/Działom do spraw: profilaktyki i wdrażania programów społecznych oraz szkoleń, natomiast od 27 grudnia 2011 r.⁶ Wydziałom do spraw: wdrażania programów społecznych; profilaktyki uzależnień oraz współpracy z organizacjami pozarządowymi w zakresie problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii.

(dowód: akta kontroli str. 9-61, 66-67)

W okresie objętym kontrolą, zasady, zakres oraz formy współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami zostały określone w rocznych programach współpracy Samorządu Województwa Mazowieckiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie⁷ (zwanym dalej Rocznymi programami współpracy z organizacjami pozarządowymi). Ponadto Sejmik Województwa Mazowieckiego ustalił „Zasady i plan współpracy Samorządu Województwa Mazowieckiego z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na lata 2010–2011”⁸.

(dowód: akta kontroli str. 389 - 560)

Roczne programy współpracy z organizacjami pozarządowymi przewidywały współpracę o charakterze finansowym i pozafinansowym. Współpraca finansowa dotyczyła powierzenia wykonania zadania publicznego lub wspierania wykonania takiego zadania w trybie otwartego konkursu ofert wraz z udzieleniem dotacji na finansowanie jego realizacji. Ww. programy przewidywały m. in. działania na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, w tym wspieranie i realizację programów dla ofiar przemocy w rodzinie i programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie. Natomiast formy współpracy pozafinansowej to m.in. udzielanie pomocy merytorycznej i konsultacji ww. organizacjom, udział w konferencjach, seminariach szkoleniach poświęconych problematyce przemocy, nieodpłatne przekazywanie materiałów edukacyjno-informacyjnych.

(dowód: akta kontroli str. 420-421, 457-458, 498-499, 539-540)

⁴ Wprowadzonym uchwałą Sejmiku Województwa Mazowieckiego Nr 227/09 z 21 grudnia 2009 r. (obowiązującą do 24 października 2011 r.) oraz uchwałą Nr 158/11 z 24 października 2011 r. ze zm.

⁵ Regulaminy organizacyjne MCPS wprowadzone zarządzeniami dyrektora: Nr 6/2009 z 25 lutego 2009 r. oraz Nr 17/2010 z 5 maja 2010 r. Wraz z ostatnią zmianą jednostka organizacyjna dział przyjęła nazwę wydział.

⁶ Regulamin Organizacyjny MCPS przyjęty zarządzeniem dyrektora Nr 97/2011 z 27 grudnia 2011 r.,

⁷ Dz.U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536 ze zm. Uchwały Sejmiku Województwa Mazowieckiego Nr: 197/09 z 16 listopada 2009 r., 175/10 z 8 listopada 2010 r., 3/11 z 31 stycznia 2011 r., 94/11 z 11 lipca 2011 r. oraz 177/11 z 21 listopada 2011 r.

⁸ Uchwała Nr 197/09 z 16 listopada 2009 r.

W okresie objętym kontrolą, zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowało: 10 pracowników (stan na 31 grudnia 2010 r.), 12 (stan na 31 grudnia 2011 r. i 11 pracowników (stan na 30 czerwca 2012 r.).

W ocenie NIK, obsada kadrowa MCPS pozwalała na pełną realizację zadań samorządu województwa, określonych w cyt. ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

(dowód: akta kontroli str. 6-7, 33, 46, 61)

Dyrektor MCPS, wyjaśnił, że obowiązujące uregulowania prawne stwarzają warunki do prowadzenia skutecznej działalności w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, a od strony formalno-prawnej nie ma barier związanych ze zwalczaniem i zapobieganiem przemocy w rodzinie.

(dowód: akta kontroli str. 592)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

1.2. Realizacja przez samorząd województwa zadań wynikających z art. 6 ust. 6 pkt 2-4 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie

a) Inspirowanie i promowanie nowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Zadania określone w art. 6 ust. 6 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, dotyczące inspirowania i promowania nowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, MCPS realizowało poprzez zorganizowanie:

- 8 listopada 2011 r. – seminarium „Od Województwa do Powiatów – opracowywanie, wdrażanie i realizowanie programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie”, które adresowane było do przedstawicieli Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie, Ośrodków Interwencji Kryzowej, Specjalistycznych Ośrodków Wsparcia i uczestniczyły w nim 52 osoby;
- 14 listopada 2011 r. – II Wojewódzkiej Konferencji pn. „Razem wobec przemocy w rodzinie”, wspólnie z Wojewódzkim Zespołem Koordynacyjnym ds. realizacji programu „Razem Bezpieczniej”;
- 31 maja – 1 czerwca 2012 r. – seminarium „Opieka medyczna i przestrzeganie praw i wolności mieszkańców domów pomocy społecznej”, w ramach którego przedstawiono regulacje prawne w zakresie stosowania przymusu bezpośredniego w DPS oraz omówiono działania z zakresu ochrony praw pacjenta i przeciwdziałania zjawisku przemocy w placówkach pomocy społecznej, a u uczestnikami byli dyrektorzy DPS, Rzecznik Praw Pacjenta oraz przedstawiciele Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego i Wojewódzkiego Oddziału Narodowego Funduszu Zdrowia.

Ponadto MCPS:

- opracowało ankietę „Potrzeby szkoleniowe zespołów interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie”, pozwalającą na określenie potrzeb szkoleniowych członków zespołów i zaplanowanie szkoleń na 2013 r.;
- w maju 2010 r. powołało Zespół ekspertów współpracujących przy tworzeniu Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, w skład którego weszli przedstawiciele: Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego, Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Urzędu m. st. Warszawy, Biura Rzecznika Praw

Dziecka, Komendy Wojewódzkiej i Stołecznej Policji, Sądu Rejonowego Warszawa – Mokotów, Kościoła Katolickiego oraz organizacji pozarządowych; (Zespół pracował do grudnia 2010 r.);

- prowadziło dystrybucję materiałów informacyjnych:
 - a) kampanii „Zły Dotyk” (II edycja), zorganizowanej przez Fundację Dzieci Niczyje,
 - b) poświęconych przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (pozyskanych z Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej i organizacji pozarządowych, np. Centrum Praw Kobiety oraz zakupionych we własnym zakresie;
- publikowało na stronie internetowej - www.mcps.mazovia.pl - bieżące informacje dotyczące kampanii „Zły Dotyk” oraz listy placówek świadczących pomoc dzieciom wykorzystywanym seksualnie.

(dowód: akta kontroli str. 357-375, 561-563, 577-579, 583-585, 593)

b) Opracowywanie ramowych programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz ramowych programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

W 2009 r. MCPS, zgodnie z wymogami art. 6 ust. 6 pkt 3 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, opracowało dla województwa mazowieckiego: Program Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie oraz Ramowy Program Korekcyjno-Edukacyjny dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie.

(dowód: akta kontroli str. 262-267, 290-303)

Po przyjęciu przez Zarząd Województwa Mazowieckiego Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2016⁹, MCPS opracowało wymienione wyżej programy w 2011 r.

(dowód: akta kontroli str. 268-289, 304-328)

Powołane wyżej ramowe programy opracowane w 2009 r. i 2011 r. nie zostały przez MCPS przekazane lub udostępnione (np. na stronie internetowej) podmiotom realizującym zadania w zakresie ochrony ofiar przemocy w rodzinie lub działań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

(dowód: akta kontroli str. 329)

Dyrektor Centrum wyjaśnił, że programy te były przekazywane uczestnikom, organizowanych przez MCPS, seminariów i spotkań z organizacjami pozarządowymi, ośrodkami interwencji kryzysowej, powiatowymi centrami pomocy rodzinie i specjalistycznymi ośrodkami wsparcia. Wskazał, że nie ma wytycznych dotyczących sposobu udostępniania ww. programów. W toku kontroli programy zostały zamieszczone na stronie internetowej MCPS (www.mcps.mazovia.pl).

(dowód: akta kontroli str. 330, 621)

c) Organizowanie szkoleń dla osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie

W latach 2010–2011 MCPS przygotowało pakiety szkoleniowe i zorganizowało 63 szkolenia dla osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, w tym: w 2010 r. – 31 szkoleń, w których udział wzięło 1 135 osób, a w 2011 r. – 32 szkolenia dla 949 osób. W 2010 r. zorganizowano m.in. szkolenia: „Rola i zadania zespołu interdyscyplinarnego w środowisku lokalnym” (21 szkoleń), „Rola i zadania zespołu interdyscyplinarnego w gminie” (5 szkoleń),

⁹ Uchwała Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 445/26/11 z 15 marca 2011 r.

„Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, w tym praca zespołów interdyscyplinarnych”, „Rola i zadania zespołu interdyscyplinarnego” oraz „Prowadzenie DPS z uwzględnieniem występowania zjawiska przemocy”.

Tematyka szkoleń przeprowadzonych w 2011 r. to m.in.: „Profilaktyka alkoholowa dla różnych grup zawodowych, w tym tworzenie i praca zespołów interdyscyplinarnych” (8 szkoleń); „Rozpoznawanie symptomów zjawiska przemocy z uwzględnieniem wykorzystywania seksualnego wobec dzieci głównie w rodzinach alkoholowych” (5 szkoleń); „Praca z osobami, stosującymi przemoc w rodzinach alkoholowych” (3 szkolenia); „Profilaktyka alkoholowa oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i agresji rówieśniczej i jej związek z treściami nauczania religii i etyki” (3 szkolenia); „Umiejętności interpersonalne w pracy z osobami z rodzin dotkniętych alkoholizmem, w tym z ofiarą i sprawcą przemocy w rodzinie” (2 szkolenia); „Trening zastępowania agresji w pracy z osobami dorosłymi uzależnionymi od alkoholu” (2 szkolenia), „Trening zastępowania agresji w pracy z młodzieżą pochodzącą z rodzin z problemami alkoholowymi” (2 szkolenia) oraz opracowanie, wdrażanie i realizowanie programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie” (2 szkolenia).

(dowód: akta kontroli str. 331-336, 347-353, 611-618)

W I półroczu 2012 r. Centrum nie przeprowadziło szkoleń w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, pomimo iż szkolenia zaplanowano od II do IV kwartału 2012 r.

Kierownik Wydziału ds. profilaktyki uzależnień wyjaśniła, że w I półroczu 2012 r. trwały prace przygotowawcze i obecnie są realizowane szkolenia z obszaru przeciwdziałania przemocy w rodzinie m.in. w ramach realizacji Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, do końca 2012 r. przeszkolonych zostanie 510 osób oraz w ramach innych szkoleń 120 osób

(dowód: akta kontroli str. 352, 580-582)

Uczestnikami szkoleń prowadzonych latach 2010–2011 byli przedstawiciele instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, w tym: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, zespołów interdyscyplinarnych, powiatowych centrów pomocy rodzinie, specjalistycznych ośrodków wsparcia, ośrodków interwencji kryzysowej, organizacji pozarządowych oraz oświaty, ochrony zdrowia i policji. Szkolenia prowadzone były w formie wykładów, zajęć warsztatowych i pracy w grupach, m.in. przez organizacje pozarządowe, przedstawicieli MSWiA, m. st. Warszawa oraz specjalnych ośrodków wychowawczych i ośrodków dla ofiar przemocy w rodzinie. Zakres tematyczny szkoleń pokrywał się z wytycznymi zawartymi w Wojewódzkim Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

(dowód: akta kontroli str. 123-251, 331-336, 580-582)

Zasady uczestnictwa w szkoleniach organizowanych przez Centrum określone zostały w Regulaminie organizacyjnym szkoleń MCPS¹⁰ (obowiązującym od 27 marca 2009 r. do 28 maja 2012 r.) oraz Regulaminie rekrutacji i uczestnictwa w szkoleniach organizowanych przez Wydział ds. Profilaktyki Uzależnień Mazowieckiego Centrum Polityki Społecznej w Warszawie¹¹, obowiązującym od 29 maja 2012 r.

(dowód: akta kontroli str. 599-610)

¹⁰ Zarządzenie Dyrektora MCPS Nr 7/1/2009 z 27 maja 2009 r.

¹¹ Zarządzenie Dyrektora MCPS Nr 45/2012 z 29 maja 2012 r.

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

1.3. Wywiązanie się gmin na terenie województwa mazowieckiego z obowiązku ustanowienia zespołów interdyscyplinarnych

Według stanu na 14 listopada 2012 r., zespoły interdyscyplinarne powołane zostały w 311 gminach (99,4% gmin województwa mazowieckiego) oraz we wszystkich 18 dzielnicach Miasta Stołecznego Warszawy. Nie powołano tych zespołów w dwóch gminach: Gołym-Ośrodek i Mrozy.¹²

(dowód: akta kontroli str. 76-84)

Wójt gminy Gołym-Ośrodek wyjaśnił, że zespół interdyscyplinarny został powołany we wrześniu 2012 r.¹³, zaś wójt gminy Mrozy, że jego organizacja jest w końcowej fazie, natomiast w obu przypadkach zadania zespołu w okresie 2010–2012 (I półrocze) realizowane były przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej we współpracy z dzielnicowymi.

(dowód: akta kontroli str. 586, 588, 590)

W gminach, w których zostały powołane zespoły interdyscyplinarne: w 2010 r. wypełniono 1 215 Niebieskich Kart¹⁴, w 2011 r. – 1 744 (wzrost o 43,5%), a w I półroczu 2012 r. – 4 306 NK (wzrost o 146,9% w stosunku do 2011 r.). Najwięcej NK zostało wypełnionych w Warszawie – 1 237, Radomiu – 352, Płocku – 265, Ostrołęce – 212, Mławie – 172 i Siedlcach – 164. W latach 2010–2012 (I półrocze) w Gminie Gołym-Ośrodek wypełniono 4 NK, a w Gminie Mrozy 2 NK.

(dowód: akta kontroli str. 76-84)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.4. Środki na zadania związane z przemocą w rodzinie

W latach 2010–2012 (I półrocze) na realizowane przez MCPS zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie finansowane wydatkowano ogółem 1 025,6 tys. zł, w tym: 1 010,6 tys. zł (98,5%) ze środków samorządu województwa mazowieckiego, a 15 tys. zł (1,5%) ze środków budżetu państwa.

(Dowód akta kontroli str. 598)

W pierwotnych uchwałach budżetowych na lata 2010–2012 na zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie zaplanowano wydatki w kwotach wnioskowanych przez MCPS, tj. odpowiednio: 500,0 tys. zł, 695,0 tys. zł i 547,5 tys. zł. (w projekcie planu finansowego na 2011 r. MCPS wykazało kwotę 716,0 tys. zł, w tym 21,0 tys. zł stanowiły środki planowane do pozyskania z Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej¹⁵, których Centrum nie otrzymało). W każdym roku planowane wydatki MCPS na ww. zadania zostały zmniejszone i plan po zmianach wynosił: w 2010 r. – 451,2 tys. zł, w 2011 r. – 563,9 tys. zł i w 2012 r. – 477,5 tys. zł, a zrealizowane wydatki wynosiły odpowiednio:

¹² Informacja Wydziału Polityki Społecznej Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie – pismo znak: WPS-I.9452.12.2012.ES z 14 listopada 2012 r.

¹³ Zarządzenie Wójta Gminy Nr 34/2012 z 3 września 2012 r.

¹⁴ Dalej: NK

¹⁵ W ramach Programu Ochrony „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w tworzeniu systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie”.

332,3 tys. zł (73,6% planu po zmianach), 520,8 tys. zł (92,4%) i 172,5 tys. zł (do 30 czerwca).

(Dowód akta kontroli str. 8, 376-388, 596)

Powodem zmiany w planach finansowych w badanym okresie były m.in.: decyzje Zarządu Województwa Mazowieckiego w sprawie niezbędnych oszczędności w budżecie, pozyskanie środków z budżetu państwa oraz niewykorzystanie przez MCPS zaplanowanych środków.

(Dowód akta kontroli str. 8, 597-598, 623-624, 639-681)

Dyrektor MCPS wyjaśnił, że przyznane środki nie zostały w pełni wykorzystane, ponieważ nie wpłynęła dostateczna ilość ofert na realizację zadań spełniających kryteria formalne i merytoryczne.

(Dowód akta kontroli str. 596, 589-690)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

Uwagi dotyczące
badanej działalności

W lipcu 2011 r. Centrum wystąpiło do Skarbnika Województwa Mazowieckiego o zmniejszenie środków na zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie o kwotę 134,4 tys. zł, nie podejmując działań na rzecz pełnego wykorzystania otrzymanych środków finansowych.

Dyrektor wyjaśnił, że w związku z tym, że wszystkie organizacje pozarządowe, które spełniły wymogi formalne otrzymały wnioskowane dotacje oraz w związku z posiadanym rozeznanem o organizacjach z terenu województwa mazowieckiego, działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, MCPS uznało za niecelowe i niezasadne ogłoszenie kolejnego otwartego konkursu.

(Dowód akta kontroli str. 8, 623-624, 639-681)

1.5. Tryb, procedury i zakres współpracy ośrodka z innymi instytucjami

W okresie objętym kontrolą, MCPS w ramach przeciwdziałania przemocy w rodzinie współpracowało z innymi instytucjami działającymi w tym zakresie, w tym m.in.: Gminnymi Komisjami Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Powiatowymi Centrami Pomocy Rodzinie i Specjalistycznymi Ośrodkami Wsparcia, Ośrodkami Interwencji Kryzysowej i Pomocy Społecznej, Państwową Agencją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Komendą Wojewódzką i Stołeczną Policji oraz organizacjami pozarządowymi.

(dowód: akta kontroli str. 357 - 375)

Współpraca ta polegała m.in. na prowadzeniu i aktualizacji bazy placówek opiekuńczo-wychowawczych (z Powiatowymi Centrami Pomocy Rodzinie) oraz udziale przedstawicieli Centrum w pracach Wojewódzkiego Zespołu Koordynacyjnego ds. Realizacji Rządowego Programu „Razem Bezpiecznie”, który zajmował się konsultacją projektu rozporządzenia określającego procedurę „Niebieskie Karty” oraz omawiał jakość działań jednostek organizacyjnych pomocy społecznej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zadania dotyczące współpracy MCPS z organizacjami pozarządowymi zostały wyszczególnione w rocznych programach współpracy. W rocznym programie na 2012 r., po raz pierwszy wyodrębniono podobzdar: „Działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie”, w którym wskazano zadania dotyczące ofiar i sprawców przemocy w rodzinie oraz terminy ogłoszenia konkursów na ich realizację.

Ww. zadania nie zostały zrealizowane z powodu zmniejszenia w planie finansowym MCPS na 2012 r.¹⁶ wydatków przeznaczonych na dotacje dla organizacji pozarządowych (dział 852, rozdział 85205), o planowaną na ten cel kwotę 70 tys. zł. Powyższe wynikało z decyzji Zarządu Województwa Mazowieckiego w sprawie niezbędnych oszczędności w budżecie województwa na 2012 r.¹⁷.

(dowód: akta kontroli str. 544, 623-628)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie¹⁸ działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2. Realizacja programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, programów profilaktycznych oraz programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie

2.1. Opracowanie i realizacja wojewódzkiego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie

Opis stanu
faktycznego

W okresie 2010–2011 (do 15 marca), zadania dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie były określone w „Strategii wojewódzkiej w zakresie polityki społecznej dla Województwa Mazowieckiego na lata 2005-2013”, stanowiącej załącznik do Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2020 r.¹⁹. Celem strategicznym w tym zakresie było zahamowanie wzrostu spożycia alkoholu, promocja zdrowego stylu życia, rozwijanie postaw sprzyjających temu zachowaniu. Jednym z celów operacyjnych było przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i agresji rówieśniczej, w ramach którego zakładano m.in. wdrażanie programów terapeutycznych dla ofiar przemocy i sprawców przemocy domowej, realizowanych w ośrodkach interwencji kryzysowej i innych placówkach oraz wspieranie stowarzyszeń i środowiskowych grup samopomocowych w zakresie przeciwdziałania przemocy oraz wspierania rodzin dotkniętych przemocą. Określono uwarunkowania wdrożenia, zakres i wskaźniki monitoringu realizacji zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i agresji rówieśniczej.

(dowód: akta kontroli str. 85-90)

W 2010 r. MCPS opracowało Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2011–2016, zgodnie z art. 6 ust. 6 pkt 1 cyt. ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Program został przyjęty uchwałą Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 445/26/11 z 15 marca 2011 r.,

Główne cele Programu to m.in.: podnoszenie poziomu świadomości społecznej i uwrażliwienie mieszkańców na występowanie zjawiska przemocy, w tym wobec osób starszych i niepełnosprawnych, uwzględniające łamanie stereotypów dotyczących kobiety i mężczyzny, promowanie i kształtowanie postaw alternatywnych wobec przemocy w rodzinie, zwiększenie dostępności pomocy dla

¹⁶ Uchwała Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 492/141/12 z 13 marca 2012 r.

¹⁷ Pismo znak BF-I-WP.3021.4.2011.AS z 29 grudnia 2011 r.

¹⁸ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen częściowych dotyczących działalności w badanym obszarze: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

¹⁹ Uchwała Sejmiku Województwa Mazowieckiego Nr 106/05 z 4 lipca 2005 r.

osób dotkniętych przemocą w rodzinie, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie poprzez realizację programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie, podniesienie standardów usług w instytucjach realizujących zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, wymiana doświadczeń oraz inspirowanie i promowanie nowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Do każdego z ww. celów podano działania, które miały zapewnić ich realizację, nie określono jednak docelowych danych liczbowych charakteryzujących występowanie zjawisk przemocy w rodzinie lub efektów uzyskanych w wyniku jego realizacji. Program zawierał postanowienia dotyczące corocznego dokonywania analizy sprawozdań i raportów instytucji/organizacji zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie poprzez porównywanie stanu faktycznego z przyjętymi celami i założeniami, dokonywanie analizy nowych problemów i zagrożeń związanych ze zjawiskiem przemocy w rodzinie oraz rekomendowanie wypracowanych na podstawie monitoringu realizacji Programu, korekt do przyjętych kierunków działań. W załączonym do Programu harmonogramie jego realizacji wyszczególniono cele operacyjne, sposoby realizacji, wskaźniki, realizatorów i współrealizatorów poszczególnych celów. Wśród realizatorów i współrealizatorów Programu wymieniono m.in.: MCPS, administrację rządową, w tym: Mazowiecki Urząd Wojewódzki i Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe, Policję, instytucje ochrony zdrowia, sądy, prokuraturę i kościoły.

(dowód: akta kontroli str. 123-251,327-328)

Dyrektor Centrum wyjaśnił, że w Programie przyjęto metodologię określenia wskaźników bez docelowych danych liczbowych. Przyjęte w Programie założenia i wskaźniki są zgodne z zakładanymi celami, a obowiązujące przepisy i wytyczne nie ustalają metodologii określania wskaźników.

(dowód: akta kontroli str. 330,669-670)

W Programie planowano finansowanie realizacji zadań ze środków: ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego w ramach finansowego wspierania programów z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego; budżetu państwa (po 15 tys. zł w 2011 r., 2013 r. i 2015 r., z przeznaczeniem: na dofinansowanie szkoleń pracowników pomocy społecznej, policji, zdrowia, sądów i edukacji prowadzonych przez marszałków województw); rezerwy celowej budżetu państwa; własnych Samorządu Województwa Mazowieckiego oraz pochodzących z funduszy UE i innych źródeł zewnętrznych.

(dowód: akta kontroli str. 204)

Przy opracowywaniu Programu w części dotyczącej diagnozy stanu obecnego korzystano m.in. z danych MCPS, Policji, Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego, m. st. Warszawa, badań TNS OBOP, Fundacji Dzieci Niczyje, które w formie załączników stanowią integralną część Programu. Program opracowywano i konsultowano z przedstawicielami dwunastu instytucji zajmujących się problematyką przeciwdziałania przemocy w rodzinie, które zgłosiły akces do współpracy przy jego tworzeniu.

(dowód: akta kontroli str. 205-251)

W I półroczu 2012 r. MCPS nie dokonało udokumentowanej analizy i oceny realizacji Programu w 2011 r.

(dowód: akta kontroli str. 329)

Dyrektor Centrum wyjaśnił, że MCPS dokonało analizy i oceny realizacji Programu w 2011 r., jednak czynności te nie zostały udokumentowane w formie pisemnej. W wyniku tej analizy zaplanowano przeprowadzenie szkoleń o tematyce wynikającej z potrzeb zidentyfikowanych w czasie analizy. Ponadto MCPS pozyskiwał informacje na temat przemocy w rodzinie ze sprawozdań Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w części dotyczącej przemocy w rodzinie w województwie mazowieckim, oraz uzyskiwał informacje w ramach bieżących kontaktów od instytucji/podmiotów działających w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

(dowód: akta kontroli str. 330,620-621)

W związku z koniecznością opracowania przez Mazowiecki Urząd Wojewódzki dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej sprawozdania z realizacji zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, 20 lipca 2012 r. MCPS przekazało MUW informację dotyczącą realizacji zadań wynikających z tej ustawy. Z informacji wynika, że w 2011 r. Centrum m. in.: wprowadziło na swojej stronie internetowej zakładkę „przemoc w rodzinie”, zorganizowało konferencje i seminaria poświęcone tej tematyce oraz szkolenia dla osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz opracowało ramowe programy: ochrony ofiar przemocy w rodzinie i oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

(dowód: akta kontroli str. 252-261)

2.2. Realizacja przez województwo zadań przyjętych w Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie opracowany w 2006 r. zobowiązywał marszałków województw do organizowania szkoleń i przygotowania pakietów szkoleniowych dla osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie (m. in. pracowników pomocy społecznej, policji, zdrowia, sądów) oraz wojewodów do dofinansowania realizacji tych zadań w kwocie po 15 tys. zł w 2007 r., 2009 r., 2011 r., 2013 r. i 2015 r.

(dowód: akta kontroli str. 91-122)

Realizacja zadania została przedstawiona w punkcie 1.2. niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje wniosków pokontrolnych.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²⁰, przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do

²⁰ Dz.U. z 2012 r., poz.82.

wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania.
Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Warszawie.

Warszawa, 27 grudnia 2012 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie

Wicedyrektor
Mirosław Hamera

Kontrolerzy
Włodzimierz Niesłuchowski,
doradca ekonomiczny

.....
Podpis

.....
Podpis

Bartosz Pomykała
st. inspektor k.p.

.....
Podpis